

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Даниела Севдалинова Дончева
*Юридически факултет на
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”*

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен
„доктор на науките“ по професионално направление 3.6
Право, научна специалност Наказателно право

Автор на дисертационния труд: *Румен Илиев Марков*
Професор доктор
Юридически факултет, УНСС

Тема на дисертационния труд: ***Изключващи вината
обстоятелства по българското наказателно право /Теоретичен
модел за усъвършенстване на законодателството/.***

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1225/23.05.2019 г. на Ректора на УНСС.

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд *в катедра „Наказателноправни науки”* на УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: *Решение на КС, вето с Протокол № 16/22.04.2019 г. и Решение на Факултетния съвет на ЮФ на УНСС, взето с Протокол № 4/20.05.2019 г.*

Монографичният труд е с обем от 331 страници и се състои от увод и петглави, чието съдържание е оформено в параграфи, точки и подточки без заглавия и заключение. Библиографската справка обхваща 131 източника – на български език и на латиница.

Обсъжданият труд на проф. Марков е посветен на изследване на обстоятелствата, изключващи вината по българското наказателно право, поотделно и в тяхната системно-логическа връзка, и на свързаните с тях проблеми на вината и нейните форми, свободата на волята, вменяемостта и липсата на вменяемост, състава на престъплението, принудата, трафика на хора, проблемите на транспонирането на нашето право на директивите и други актове на правото на Европейския съюз във връзка с чл. 16а НК.

Доколкото са свързани с темата, предмет на изследване са също и някои аспекти на етапите в развитието на умишлената престъпна дейност, съучастието, причинната връзка.

Целта на дисертационния труд е да бъде теоретично обоснован и изработен цялостен модел на правната уредба в НК на обстоятелствата, изключващи вината, както и да способства за улесняване и усъвършенстване на практиката по прилагането на правните институти, включени в предмета на изследването

При изследването е използван диалектическият метод. Използвани са частните методи на формалната логика, сравнително-правен и исторически, както и всички способи на тълкуване на правната норма. Интерпретацията на въпросите е свързана с критичен анализ на практиката на ВС и ВКС за периода на действие на НК от 1968 г. до сега.

Проблемите на обстоятелствата, изключващи вината досега не са били предмет на самостоятелно и цялостно изследване в нашата теория. Научна новост са обосноваването в изследването и обобщено представени в заключението 40 научни извода, определения и нови понятия, и 15 предложения *de lege ferenda* за промени в НК.

Дисертационният труд заслужава висока положителна оценка, тъй като изследва в пълнота проблематиката, на която е посветен, като се посочват теоретичните и практически проблеми и се посочват възможности за решаването и преодоляването им. Необходимо е да се посочи, че в изследването много умело се представят съществуващи теоретични модели, пречупени през призмата на съвременното право и живот. Обръщането назад към основни тези в наказателното право и развиването им във връзка със съвременното право показва изключителна задълбоченост и аналитичност на работата.

Монографичното изследване е първата цялостна научна разработка, посветена на изключващите вината обстоятелства. Изследват се едни от най-сложните проблеми в наказателното ни право, свързани с института на вината и преплитащи се с много други понятия и институти като вменяемост и невменяемост, състав на престъпление, причинната връзка, етапите на умишлена престъпна дейност, съучастието, другите обстоятелства, изключващи наказателната отговорност. Дисертационният труд в пълнота отговаря на нуждата от задълбочено научно изследване по темата, като предлага обосновани разрешения на поставените проблеми.

Постигнати са необходимите за дисертационен труд резултати. Това се подкрепя от конкретни приноси моменти в труда, които касаят научна новост и обогатяване на налични знания по темата:

Направените предложения за законодателни промени са изключително интересни и добре обосновани и повечето от тях биха довели до усъвършенстване на законодателството и непротиворечивост в правоприлагането.

Публикациите по темата са общо три на брой без разглеждания дисертационен труд и те са: „Вменяемост и невменяемост в практиката на ВС и ВКС”. С.: Сиела, 2016 (студия – 32 стр.), „Изключващи вината обстоятелства в практиката на ВС и ВКС” (чл.14-16 НК). С.: Сиела, 2016 (студия – 74 стр.), „Принудата и новият чл. 16а от Наказателния кодекс” С.: Сиби, 2017 (монография – 167 стр.). Освен това авторът има множество други публикации и повече от необходимия брой цитирания, с което изпълнява наукометричните показатели, определени в ЗРАСРБ и ППЗРАС за придобиване на научната степен „доктор на науките”.

Авторефератът е изготвен съгласно нормативните изисквания за форма и съдържание и коректно отразява основните постановки на дисертационния труд.

Работата дава основание и за някои критични бележки. Не всички авторски позиции и предложения *de lege ferenda* могат да бъдат напълно споделени, вероятно поради засилената в тях авторска позиция.

Фрагментарните бележки чувствително отстъпват на положителните резултати и високи постижения на работата. Дисертацията е написана вследствие на упорит изследователски труд и добросъвестно положени усилия в областта на научния анализ. Достигнатите изводи са добре аргументирани и могат да съставляват основа за промени в законодателството. Предвид на посоченото може да се направи следното

ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представената за защита дисертация „Изключващи вината обстоятелства по българското наказателно право /Теоретичен модел за усъвършенстване на законодателството/” съдържа достатъчно успешни научни решения и необходимите приноси моменти от практико-приложен характер. Това предоставя необходимите основания да ѝ бъде дадена положителна оценка и да се предложи на научното жури да

предприеме съответните действия по присъждане на научната степен „доктор на науките” на проф.д-р Румен Илиев Марков, научна специалност Наказателно право.

Подпис:

REVIEW

- From: associate prof. Daniela Sevdalinova Doncheva, PhD
*Faculty of Law at
Plovdiv University "Paisii Hilendarski"*
- About: dissertation thesis for acquiring the scientific degree
„Doctor of Legal Sciences“ in field of study
3.6.Law, scientific specialty Criminal law
- Author of dissertation: prof. Rumen Iliev Markov, PhD
Faculty of Law at UNWE
- Dissertation Thesis: **Exculpatory circumstances in Bulgarian Criminal Law** (Theoretical Model for Improving the Legislation)

Reason for submission of the review: participation in a scientific jury for the defense of dissertation thesis under the Order № 1225/23.05.2019 of the Rector of the UNWE.

The author has submitted for discussion his dissertation thesis at the Department of Criminal Law at the UNWE under art. 39 of the Rules on the implementation of the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act. The disclosure of the procedure for the defense of the dissertation was done according to the Decision of the Department Council, adopted by Protocol No. 16/22.04.2019 and Decision of the Faculty Council of the UNWE, adopted by Protocol No. 4/20.05.2019.

The monographic work has a volume of 331 pages and consists of an introduction and five chapters, the contents of which are structured in paragraphs, points and subpoints without headings and conclusions. The bibliographical reference covers 131 sources - in Bulgarian and other European languages.

Prof. Markov's work is devoted to researching the exculpatory circumstances in the Bulgarian criminal law, individually and in their systemological correlation, and the related problems of mens rea and its forms, freedom of will, sanity and insanity, the statutory corpus delicti of the crime, coercion, trafficking in humans, the problems of the transposition of the directives and other acts of the European Union law into our domestic law in respect to Art. 16a of the Criminal Code. As far as they are related to the dissertation thesis, subjects of the research are also some aspects of the stages in the development of intentional criminal activity, complicity in crime and causality.

The aim of the dissertation thesis is to be theoretically grounded and elaborated a complete model for the legal framework of the exculpatory circumstances in the Criminal Code and to facilitate and improve the practice of applying the legal institutes included in the subject of the study.

The dialectical method was used in the research. Also the specific methods of formal logic, legal comparative method and historical method are used, as well as all methods for interpretation of legal norms. The interpretation of the topics is supported by a critical analysis of the case-law of the Supreme Court and the Supreme Court of Cassation from the time the Criminal Code was passed in 1968 until present day.

The problems connected with the exculpatory circumstances so far have not been a subject of a separate and comprehensive research in our theory. A scientific novelty are the 40 scientific conclusions, definitions and new concepts founded in the research and summarized in the conclusion, and the 15 de lege ferenda proposals for amendments of the Criminal Code.

The dissertation thesis deserves a high positive assessment as it completely examines the issues which the research is dedicated to, pointing out the theoretical and practical problems, and identifying options for solving and overcoming them. It is necessary to be pointed out that in the dissertation thesis the theoretical models are very well presented, refracted through the prism of contemporary law and life. Turning back to the fundamental concepts of criminal law and developing them in connection with modern legal achievements, shows an extreme thoroughness and analyticism of the work.

The monographic research is the first comprehensive scientific study devoted to the exculpatory circumstances. It investigates some of the most complex problems in our criminal law related to the institute of the mens rea and intertwined with many other concepts and institutes such as sanity and insanity, the statutory corpus delicti of the crime, causality, the stages of the intentional criminal activity, complicity in crime, and other circumstances, excluding criminal liability. The dissertation thesis fully corresponds to the

need of in-depth scientific research on the subject and offers reasoned solutions to the problems raised in the research.

The results required for a dissertation thesis have been achieved. This is proved by the specific contributions in the study that concern scientific novelty and enrichment of available knowledge on the subject:

Proposals for legislative amendments are extremely interesting and well substantiated and most of them would lead to an improvement of the legislation and to a consistency of law enforcement.

There are three publications on the dissertation topic without considering the dissertation thesis itself: "Sanity and insanity in the case-law of the Supreme Court and the Supreme Court of Cassation". S.: Ciela, 2016 (studios – 32 pages), "Exculpatory circumstances in the case-law of the Supreme Court and the Supreme Court of Cassation" (Art. 14-16 of the Criminal Code). S. : Ciela, 2016 (studios - 74 pages), "Coercion and the new Art. 16a of the Criminal Code" S. : Siby, 2017 (monograph - 167 pages). In addition, the author has a number of other publications and more than the required number of citations, thus fulfilling the scholarly indicators defined in the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act and the Regulation on the implementation of the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria Act for acquiring the scientific degree "Doctor of Legal Sciences".

The dissertation abstract is prepared according to the legal requirements for form and content and correctly summarizes the main theses of the dissertation research.

The work also can be subject to some critical remarks. Not all author's positions and „de lege ferenda“ suggestions can be fully supported, probably due to the enhanced author's position.

The fragmented critical remarks significantly give way to the positive results and high results. The dissertation has been written after persistent research work and diligent efforts in the field of scientific analysis. The conclusions are well substantiated and can constitute the basis for amendments in the legislation. All of the above stated reasons lead to the following

GENERAL CONCLUSION:

The presented dissertation thesis “Exculpatory circumstances in Bulgarian Criminal Law (Theoretical Model for Improving the Legislation)” contains sufficient successful scientific achievements and the necessary contributions for the law enforcement. This provides the necessary grounds for a positive review and a proposal to the scientific jury to take the appropriate actions for awarding the scientific degree "Doctor of Legal

Sciences" to prof. Rumen Iliev Markov, PhD in the scientific specialty of Criminal Law.

Signature: